

Taalpurisme

Taal en maatschappij, bovenbouw vo

Betekenisnetwerk: taalnorm, taalsysteem, taalverschijnsel, taalconventie

In de krant valt Annettes oog op de volgende cartoon van Sigmund.

Bron: Sigmund Archives - Taalvoutjes

Ze vindt het stripje een mooie aanleiding om het met de leerlingen te hebben over taalpurisme: het streven naar het gebruik van vaste taalregels en daar veel waarde aan hechten. De leerlingen moeten lachen om de strip en raken met elkaar in gesprek over taalergernissen. 'Ik vind 'me boek' irritant, zelfs in appjes, zegt Nola. Ik erger mij aan 'hun' als onderwerp, zoals in de zin 'hun doen dat verkeerd', zegt Jip, maar Anton begrijpt niet waar de leerlingen zich druk om maken. 'Wat zijn jullie een stelletje taalpuristen, zeg, het gaat er toch om dat je begrijpt wat de ander zegt?' Toch zijn de meeste leerlingen het er wel over eens dat je moet proberen om de taalregels goed na te leven, zeker in formele situaties. 'En waarom leren we het anders nog steeds?' 'Dat begrijp ik juist niet', zegt Bart. 'De nadruk zou veel meer op communicatie en op leesplezier moeten liggen. Van het verschil tussen beide/beiden en dat/wat raak ik niet geïnspireerd, hoor. Ik zou nooit mee willen doen aan het Groot Dictee der Nederlandse Taal'. 'Het ligt er aan hoe je het aanbiedt, zegt Dolf'. Ik vind het leuk om op de website 'taalvoutjes' te kijken en ook om uit te leggen waarom je wel kunt zeggen: 'de schoenen passen mij niet' en niet: 'ik pas die schoenen niet'. 'Als je dat zegt, dan weiger je ze dus te passen'. De vorm heeft dus invloed op de inhoud. 'Zo heeft de NS jarenlang gezegd: 'reizigers worden verzocht hier uit of over te stappen', maar het moet zijn: 'wordt', want het is een meewerkend voorwerp: 'aan de reizigers wordt verzocht... Als 'reizigers' onderwerp van de zin zou zijn, dan zou het wel kloppen'. Interessant! Spelling en grammatica hebben dus alles met elkaar te maken. Anderen verbeteren kan wel heel vervelend zijn, vinden de meesten. 'Het komt betweterig over, tenzij je leraar Nederlands bent', zegt Aafke, 'dan is het je taak'. 'Maar dat betekent weer dat het alleen geldt binnen de schoolmuren, terwijl je toch iets leert om het toe te passen in de 'echte wereld'? Tja, dat is ook weer waar. Zo kan er op een interessante manier worden gediscussieerd over taalpurisme.

Bron: Jantien Dhont, projectmedewerker taal, afdeling primair onderwijs SLO

Taalpurisme is het streven naar het gebruik van vaste taalregels, een vaste uitspraak en een woordenschat die met inachtneming van die regels en uitspraak zijn opgebouwd. www.encyclo.nl